

Sygn. akt VU 970/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant stażysta Katarzyna Pielużek

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury górniczej

na skutek odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 19 sierpnia 2016 r.

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 970/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 sierpnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy J. P. od dnia 28 maja 2016 roku, to jest od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, emeryturę, której wypłatę zawiesił z uwagi na kontynuację zatrudnienia.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od stycznia 2006 roku do grudnia 2015 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 230,34 %. Podstawa wymiaru obliczona została przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 230,34 % przez kwotę bazową w wysokości 3 408,62 zł. i wyniosła 7851,42 zł. Do ustalenia wysokości emerytury górniczej organ rentowy uwzględnił: 31 lat i 1 miesiąc okresów składkowych tj. 373 miesiące oraz 2 miesiące okresów nieskładkowych.

Organ rentowy zastosował przelicznik 1,8 do okresu zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 15 stycznia 2007 r. do dnia 30 kwietnia 2016 roku (105 miesięcy x 1,8 = 180 miesięcy) oraz przelicznik 1,2 do okresu zatrudnienia 7 września 1984 roku do 20 kwietnia 1985 roku, od 3 listopada 1988 roku do 16 listopada 2006 roku oraz od 17 listopada 2006 roku do 14 stycznia 2007 roku (230 miesięcy x 1,2 = 276 miesięcy). Wysokość emerytury wyniosła 5106,52 zł.

W odwołaniu z dnia 19 września 2016 roku pełnomocnik J. P. wniósł o zmianę decyzji poprzez zaliczenie do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym oraz zastosowanie przelicznika 1,8 przy ustalaniu wysokości emerytury okresów zatrudnienia w (...) B. w R. od dnia 1 stycznia 1985 roku do dnia 20 kwietnia 1985 roku oraz od dnia 3 listopada 1988 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku. W uzasadnieniu pełnomocnik wskazał, iż ze świadectwa pracy górniczej wydanego na podstawie protokołu Komisji Weryfikacyjnej wynika, że J. P. pracował jako operator koparek jednonaczyniowych

na odkrywce bezpośrednio w przodku tj. na stanowisku, które zostało wymienione w załączniku nr 3 dział III, poz. 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Na rozprawie w dniu 28 września 2017 roku pełnomocnik wnioskodawcy sprecyzował odwołanie wskazując, iż wnosi o zaliczenie w wymiarze 1,5 krotnym okresu pracy górniczej od 3 listopada 1988 roku do 14 stycznia 2007 roku i zastosowanie do wysokości świadczenia emerytalnego przelicznika 1,8%, a cofa wniosek dotyczący okresów od 1 stycznia 1985 roku do 20 kwietnia 1985 roku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca J. P. urodził się w dniu (...).

W dniu 1 czerwca 2016 roku wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego lecz wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 2-5 akt ZUS)

Do stażu pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy okresów:

- od 7 września 1984 roku do 20 kwietnia 1985 roku oraz od 3 listopada 1988 roku do 16 listopada 2006 roku,
- od 17 listopada 2006 roku do 14 stycznia 2007 roku,

(dowód: decyzja ZUS z dnia 19 sierpnia 2016 roku wraz z załącznikami - k. 45-47 akt ZUS)

J. P. od dnia 7 września 1984 roku do dnia 20 kwietnia 1985 roku oraz od dnia 3 listopada 1988 roku do nadal jest zatrudniony w (...) (wcześniej (...) w B.) na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie zatrudnienia zajmował następujące stanowiska:

- od 7 września 1984 roku do 31 grudnia 1984 roku –mechanik maszyn budowlanych na oddziale (...);
- od 1 stycznia 1985 roku do 20 kwietnia 1985 roku – operator maszyn budowlanych (ładowarki) na oddziale (...);
- od dnia 3 listopada 1988 roku do 28 lutego 1988 roku - operator ładowarki na Oddziale (...) (...)
- od dnia 1 marca 1989 roku do dnia 31 sierpnia 1991 roku – operator maszyn budowlanych na Oddziale (...) (...) (urlop bezpłatny od 6 listopada 1989 roku do 13 listopada 1989 roku)
- od dnia 1 września 1991 roku do dnia 16 listopada 2006 roku - operator sprzętu technologicznego na oddziale (...),
- od dnia 17 listopada 2006 roku do chwili obecnej - operator koparek jednonaczyniowych na odkrywce na oddziale (...)

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej, k. 8 akt ZUS, umowa o pracę z dnia 3 listopada 1988 roku, k. 1 akt osobowych, świadectwo pracy z dnia 22 kwietnia 1985 roku k.9 akt osobowych, karta obiegowa z 3 listopada 1988 roku k. 4 akt osobowych, angaż z dnia 1 marca 1989 roku k. 7 akt osobowych, angaż z dnia 2 września 1991 roku k.9 akt osobowych, angaż z dnia 28 grudnia 2006 roku k.38 akt osobowych, zaświadczenie k.40 protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej z dnia 14 maja 2008 r. - k. 9-14 akt ZUS)

W okresie od dnia 23 października 1986 roku do dnia 4 października 1988 roku wnioskodawca odbywał czynną służbę wojskową.

(dowód: wyciąg z książeczki wojskowe, k. 38 akt ZUS)

Oddziały (...) i (...), na których pracował wnioskodawca, zajmowały się eksploatacją ciężkiego sprzętu gaśnicowego tj. sypcharek, dźwigów, koparek oraz ładowarek.

Do obowiązków skarżącego w spornych okresach należała obsługa koparki jednonaczyniowej, którą przejeżdżał z jednego miejsca pracy w inne.

Wnioskodawca koparką kopał rowy odwodnieniowe oraz żompie na poziomach roboczych, likwidował osuwiska ze skarp roboczych tj. usuwał kamienie i głazy z urabianej ściany, załadowywał ściery na przenośnik taśmowy, czyścił kanały odwadniające oraz zbiorniki przepompowni, zasypywał wykopy, niwelował teren w obrębie maszyny podstawowej, wykonywał skarpowania pod pochylnie robocze.

Niwelacja terenu polegała na jego wyrównywaniu, zasypywaniu rowów, ładowaniu i przewożeniu ziemi zgarniętej przez sypcharkę na wyznaczone miejsce na odkrywce lub bezpośrednio na przenośnik. Czynności te miały na celu umożliwienie przejazdu maszynie podstawowej. Zajmowały one ubezpieczonemu od 3 do 4 godzin dziennie. Odwołujący wykonywał swe obowiązki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Czasem wnioskodawca obsługiwał ładowarkę, którą załadowywał urobek na przenośniki i samochody, zasypywał wykopy.

Wnioskodawca pracował na terenie całej odkrywki pola B..

Czas pracy operatora koparki i ładowarki przedstawia się następująco:

- dojazd do i z maszyny – 1 godzina,
- obsługa codzienna – 0,5 godziny,
- obsługa urządzenia – 5 godziny,
- postoje technologiczne i inne – 1,5godziny.

(dowód: charakterystyka pracy operatora koparek jednonaczyniowych i ładowarek jednonaczyniowych k.15-16 akt sprawy, charakterystyka stanowiska pracy k.22-23 akt sprawy, zeznania świadka A. P. na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2017 roku od minuty 6:05 do minuty 16:58, protokół z rozprawy, k. 25-27 akt sprawy, zeznania świadka M. F. na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2017 roku od minuty 16:58 do minuty 29:01, protokół z rozprawy, k. 25-27 akt sprawy, zeznania świadka W. D. na rozprawie w dniu 13 czerwca 2017 roku od minuty 11:43 do minuty 18:47, zeznania świadka Z. M. na rozprawie w dniu 13 czerwca 2017 roku od minuty 3:12 do minuty 11:43, protokół z rozprawy, k. 35-36 akt sprawy, zeznania świadka A. M. na rozprawie w dniu 28 września 2017 roku od minuty 2:52 do minuty 13:33, protokół z rozprawy zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 28 września 2017 roku od minuty 13:33 do minuty 19:59 , protokół z rozprawy, k. 46-47 akt sprawy)

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy Komisja Weryfikacyjna na posiedzeniu w dniu 14 maja 2008 roku ustaliła, że J. P. w okresach od 7 września 1984 roku do 20 kwietnia 1985 roku oraz od dnia 3 listopada 1988 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej tj:

- od 7 września 1984 roku do 31 grudnia 1984 roku w wymiarze 84 dniówek jako rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówarkach, wykonywał prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń tj. na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 7 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.
- od 1 stycznia 1985 roku do 20 kwietnia 1985 roku w wymiarze 78 dniówek jako operator koparek jednonaczyniowych na odkrywce wykonywał prace na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku;

- od dnia 3 listopada 1988 roku do 30 września 1990 roku w wymiarze 492 dniówek na stanowisku operator koparek jednonaczyniowych na odkrywce wykonywał prace na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.;

- od dnia 1 października 1990 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku w wymiarze 3974 dniówek na stanowisku operatora koparek jednonaczyniowych na odkrywce wykonywał prace na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.;

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej z dnia 14 maja 2008 r. - k. 9-14 akt ZUS)

Do 28 lutego 1998 roku pracownik wykonujący pracę w ruchu ciągłym (...) otrzymywał od pracodawcy dodatek stykowy za podmianę na stanowisku pracy.

Od marca 1998 roku do chwili obecnej w (...) B. w zamian za dodatek stykowy każdemu pracownikowi za podmianę na stanowisku pracy bez wyłączenia urządzeń (...) z ruchu, dolicza się 30 minut dziennie do dobowego wymiaru czasu pracy, który jest wynagradzany jako godziny nadliczbowe.

W 2004 roku wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie za godziny nadliczbowe w wymiarze 4 godziny w maju i 2 godzin w czerwcu. Od stycznia 2005 roku do stycznia 2007 roku wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie za godziny nadliczbowe w wymiarze miesięcznie od 3 do 11 godzin.

Z dokumentacji placowej nie wynika, czy zaewidencjonowane przez pracodawcę wnioskodawcy nadgodziny w okresie od marca 1998r. do czerwca 2014r. wynikały z pracy w stykach.

(dowód: pismo pracodawcy –31-32 akt sprawy, wykaz godzin nadliczbowych –k. 33 akt sprawy)

Wnioskodawca nie otrzymywał dodatku stykowego ani dodatku za prace w godzinach nadliczbowych z tytułu podmiany na stanowisku pracy w okresie od stycznia 1985r. do 31 grudnia 2006r. Dodatek z tytułu podmiany na stanowisku pracy zaczął pobierać od 2007r.

(dowód: zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 28 września 2017r. od minuty 15:49 do minuty 19:59)

W dniu 19 maja 2016 roku (...) z siedzibą w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazała, że w okresie zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą:

- od 7 września 1984 roku do 31 grudnia 1984 roku na stanowisku rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach wykonywał prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn wymienionym w dziale III pkt 7 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r.,

- od 1 stycznia 1985 roku do 20 kwietnia 1985 roku na stanowisku operatora koparek jednonaczyniowych na odkrywce wymienionym w dziale III pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.;

- w okresie od 3 listopada 1988 roku do nadal na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce wymienionym w dziale III pkt 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.;

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej z dnia 19 maja 2016 roku k. 8 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje :

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, o których mowa w art. 50 a lub 50 e, stosuje się stosownie do treści art. 51 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące przeliczniki:

- 1) 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 2) 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 d;
- 3) 1,4 za każdy rok pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 1-3 i 5-9, wykonywanej częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią;
- 4) 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Z powyższego wynika, że przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej przelicznik 1,8 za każdy rok pracy stosuje się wyłącznie do pracy, o której mowa w art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Pracami, do których stosuje się przelicznik 1,8, zgodnie z art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy, jest praca w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębinieniu szybów i robotach szybowych.

Okolicznością niekwestionowaną przez strony w niniejszym postępowaniu było, iż w spornym okresie od dnia 3 listopada 1988 roku do dnia 30 września 1990 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) B. na stanowisku operatora maszyn budowlanych oraz od dnia 1 października 1990 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku operatora sprzętu technologicznego.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy przy wyliczeniu wysokości emerytury wnioskodawcy za sporne okresy zatrudnienia w (...) B. od 3 listopada 1988 roku do 16 listopada 2006 roku oraz od 17 listopada 2006 roku do 14 stycznia 2007 roku zastosował na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przelicznik 1,2. Wnioskodawca natomiast domagał się zaliczenia w/w okresu do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym oraz do wysokości emerytury wg przelicznika 1,8 zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie zaliczane jest do pracy górniczej oraz wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50d ust. 3. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 roku Nr 2, poz. 8), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 roku o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 1995 roku, Nr 30, poz. 154). Wykaz ten obowiązuje jednak jedynie w takim zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. A zatem zakładowe wykazy stanowisk, na których wykonywana jest praca górnicza, muszą być zgodne z wykazem nr 2 stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, obejmującego stanowiska pracy, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego uważa się za pracę górniczą lub wykazem nr 3 stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, obejmującego stanowiska pracy, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym. Jednakże dokonana przez pracodawcę kwalifikacja zajmowanego przez konkretnego pracownika stanowiska, jak i ewentualna zmiana tej kwalifikacji na podstawie protokołu komisji weryfikacyjnej, nie przesądza jeszcze o zaliczeniu zatrudnienia na tym stanowisku do pracy górniczej. O uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu omawianych przepisów nie decyduje bowiem treść wymienionych dokumentów, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999, nr 6, poz. 213, z dnia 22 marca 2001r., II UKN

263/00, OSNAPiUS 2002, nr 22, poz. 553 oraz z dnia 2 czerwca 2010r., I UK 25/10, LEX nr 621137). Rozporządzenie wykonawcze nie może zatem przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca. Tym samym, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowić muszą zawsze punkt wyjścia do oceny zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawcy.

Innymi słowy zastosowanie przelicznika 1,8 do pracy ubezpieczonego na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3 do rozporządzenia wymaga by praca ta odpowiadała treści art. 50 d ust 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Stwierdzenie zatem przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy górniczej, iż skarżący zajmował stanowisko wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia dział III pkt 3 tj. operatora koparek jednonaczyniowych na odkrywcę, nie jest jeszcze równoznaczne z wykonywaniem przez niego pracy, o której mowa w art. 50d ustę 1 pkt 1 ustawy, jak chce jego pełnomocnik.

Skarżący domagając się przeliczenia świadczenia emerytalnego z zastosowaniem przelicznika 1,8 do spornego okresu pracy górniczej winien wykazać, że na zajmowanym stanowisku wykonywał prace wymienione w art. 50 d ustę 1 pkt 1 ustawy emerytalnej tj. prace bezpośrednio związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopaliny. Dotyczy to wyłącznie czynności stanowiących element ciągu technologicznego bezpośrednio związany z procesem wydobywania węgla. Wykaz stanowisk pracy, określony pomocniczo w załączniku nr 3 do rozporządzenia odnosi się zatem wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryterium miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego w przepisie art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015 roku, I UK 293/14, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2012 roku, I UK 295/11, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; opubl LEX; z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis i wskazane w nich orzecznictwo).

Ponadto stosownie do treści art. 50d ustawy, aby praca przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących była pracą zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym musi być wykonywana na odkrywcę w przodku. Oznacza to, że przodek jest pojęciem węższym od pojęcia odkrywki. Przepisy nie definiują pojęcia przodka i prac przodkowych. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że **pojęcie przodka** musi być wykładane w sposób ścisły i **powinno się ograniczać wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych albo jej bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek**. Sąd Najwyższy zanegował bowiem przyjęcie tezy, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest **każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nadkładu, a nadto zwałowaniem nadkładu** (tj. związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) (tak por. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 roku, IIIAUa 1121/13, LEX). W orzecznictwie SN kwestionuje się również zasadność rozszerzania pojęcia przodka wydobywczego, zauważając, że nie do zaakceptowania jest zapatrywanie, żeby miejsce przodka rozciągać na całą linię taśmociągów transportujących urobek, gdyż pojęcie przodka straciłoby swe znaczenie i tym sposobem nie można zaakceptować definicji "przodka", która wynika z opinii naukowo-technicznej i obejmuje wszystkie czynności związane z transportem kopaliny, realizowane w ramach ruchu zakładu górniczego (wyr. SN z 5 maja 2011 roku, I UK 395/10, Legalis).

Pod określeniem "inne prace przodkowe" należy zaś rozumieć inne prace górnicze w przodku, jednakże rodzajowo nie mniej obciążające niż wymienione w powołanym przepisie ustawy art. 50d ust. 1 pkt 1.

Stąd różnego rodzaju inne prace górnicze związane z eksploatacją, konserwacją i remontami urządzeń będących częścią składową układu technologicznego: koparka, taśmociąg, zwałowarka węgla nie mieszczą się w definicji pracy

w przodkach z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy. (tak por. SA w Katowicach w wyroku z dnia 22 listopada 2012 roku, IIIAUa 437/12, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis).

Praca operatora koparki jednonaczyniowej może być pracą, do której stosuje się zarówno przelicznik 1,2 jak i przelicznik 1,8 w zależności od miejsca jej świadczenia. W załączniku nr 2 pod poz. 22 ww. rozporządzenia wymieniona jest praca operatora sprzętu pomocniczego i technicznego na odkrywce. Natomiast w dziale III poz. 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia wymieniono stanowisko operator koparek jednonaczyniowych na odkrywce.

Ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych w spornych okresach przez wnioskodawcę Sąd dokonał na podstawie jasnych, spójnych i logicznych zeznań świadków, którzy w spornych okresach pracowali z wnioskodawcą, wobec czego mieli bezpośrednią wiedzę nie tylko na temat zakresu obowiązków skarżącego, ale także miejsca ich wykonywania, jak również na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych wnioskodawcy oraz aktach sprawy.

Świadkowie: A. P., M. F., W. D., Z. M. i A. M. potwierdzili zeznania wnioskodawcy, że w całym spornym okresie pracował on jako operator koparki jednonaczyniowej, a do jego stałych podstawowych obowiązków należała niwelacja terenu, usuwanie kamieni i głazów ze skarpy, kopanie rowów odwodnieniowych i żompi, wyciąganie rur odwodnieniowych, ładowanie ścierów na przenośnik w obrębie maszyny podstawowej -koparki wielonaczyniowej.

Należy podnieść, że nie wszystkie w/w prace wykonywane przez wnioskodawcę były pracami, o których mowa w art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS tj. pracami bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Z prac wykonywanych przez skarżącego tylko prace przy ładowaniu ścierów na przenośnik taśmowy będący częścią składową koparki wielonaczyniowej oraz przy usuwaniu kamieni i głazów oraz rur odwodnieniowych ze ściany urabiającej były pracami wymienionymi w art. 50 d ustawy. Pierwsze jako prace przy ładowaniu urobku, a drugie jako inne prace przodkowe związane bezpośrednio z urabianiem i wydobywaniem kopalin. Usunięcie głazów, kamieni oraz rur odwodnieniowych ze ściany urabiającej było bowiem niezbędne do urobienia i wydobywania kopaliny przez koparkę wielonaczyniową.

Pracami takimi nie były natomiast prace przy niwelowaniu terenu budowy oraz przy kopaniu rowów odwodnieniowych i żopii, zasypywaniu wykopów, skarpowaniu pod pochylnie robocze, likwidacji osuwiska ze skarp roboczych i przejeździe maszyną z jednego miejsca pracy w inne. Te pozostałe prace nie wiążą się z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin, więc nie stanowią „innych prac przodkowych”. Powyższe stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. I tak w wyroku z 11 lutego 2010r. I UK 236/09 Sąd Najwyższy wskazał, że „jako prace wymienione w załączniku Nr 3 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995r. Nr 2, poz. 8), mogą być tylko uznane takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio związane są z wykonywaniem czynności w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Pojęcie „inne prace w przodku” musi wiązać się z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin.” **Prace polegające na przygotowaniu terenu pod wydobycie węgla (niwelacja terenu, wykonywanie dróg dojazdowych, skarpowanie, odwadnianie terenu) nie zalicza się do prac wymienionych w art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż nie mieszczą się w pojęciu prac przodkowych uprawniających do zastosowania przelicznika 1,8.** (podobnie: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, sygn.. akt I UK 280/14)

Praca odwołującego przy niwelacji terenu (zasypywanie rowów, wywożenie ziemi) oraz odwadnianiu terenu (kopanie rowów odwodnieniowych) nie była pracą z art. 50 d ustawy. Były to li tylko prace pomocnicze (przygotowanie terenu celem umożliwienia koparce przemieszczania się po odkrywce) w stosunku do pracy koparki wielonaczyniowej, a nie prace bezpośrednio związane z procesem urabiania i wydobywania kopaliny. Prace przy samej niwelacji terenu

zajmowały wnioskodawcy jak wynika z zeznań świadka Z. M. pracującego tak samo jak wnioskodawca na stanowisku operatora koparki jednonaczyniowej i wykonującego te same czynności co skarżący od 3 do 4 godzin dziennie.

Tymczasem prawo do zastosowania przelicznika 1,8 przy obliczaniu wysokości emerytury przysługuje tylko tym ubezpieczonym, którzy prace górnicze wymienione w art. 50 d ust. 1 ustawy wykonywali w danym dniu pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Temu właśnie służyła ewidencja dniówek przepracowanych w przodku czyli dniówek stykowych przez pracodawcę. Prace przodkowe są bowiem wyżej kwalifikowane od „zwykłej” pracy górniczej. Wykonywanie prac górniczych co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy jest wystarczające jedynie przy nabywaniu prawa do emerytury, co wynika wprost z treści art. 50 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl tego okresy pracy wymienionej w art. 50 d ust. 1 ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy. Przepis art. 50b ustawy nie ma natomiast zastosowania przy ustalaniu wysokości emerytur górniczych. Dlatego do przeliczenia okresów pracy zaliczonej do emerytury w wymiarze półtorakrotnym przelicznikiem 1,8, praca ta musi być wykonywana w danym dniu pracy nie w połowie, ale w pełnym wymiarze czasu pracy. Taki wniosek wynika z analizy treści art. 51 ustawy. Przepis ten bowiem w swej treści odwołuje się wyłącznie do art. 50d ustawy, a nie art. 50b ustawy. Ustawodawca przyznał przywilej zastosowania przelicznika 1,8 wyłącznie do okresów pracy wymienionej w art. 50d ustawy. A ten w art. 50 d ustępn pkt 1 ustawy odwołuje się wyłącznie do prac w przodku, a nie jakichkolwiek innych prac na odkrywce. Nawet górnik pracujący pod ziemią, w myśl art. 51 ustępn pkt 1 ustawy, prawo do zastosowania przelicznika 1,5 przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej ma tylko wówczas, gdy pracuje pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie sposób zatem przyjąć, że operator koparki jednonaczyniowej pracujący na odkrywce mógłby mieć prawo do przelicznika 1,8 przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej legitymując się li tylko połową wymiaru czasu pracy w przodku.

Ponieważ wnioskodawca w całym spornym okresie oprócz prac wymienionych w art. 50d ustępn pkt 1 ustawy wykonywał także prace nie mające takiego charakteru, nie ma prawa do zastosowania przelicznika 1,8. Nie wykonywał bowiem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac wymienionych w art. 50 d ustawy.

Oceny tej nie zmieniają odmienne ustalenia komisji weryfikacyjnej, świadectwo wykonywania pracy górniczej, ani pobieranie dodatku za nadgodziny z tytułu podmiany na stanowisku pracy. Zresztą dodatek ten jak wynika z zeznań wnioskodawcy, otrzymał on dopiero od 2007r. Dodatek za nadgodziny przysługiwał pracownikom pracującym na odkrywce za wydłużony o pół godziny czas pracy w związku z koniecznością zachowania ruchu ciągłego maszyn w obrębie pracy układu (...) czyli koparka – taśmociąg- zwałowarka. Pracownicy otrzymujący dodatek stykowy rozpoczynali pracę 15 minut wcześniej i 15 minut później kończyli pracę, co wiązało się z podmianą na stanowisku pracy. Otrzymywanie takiego dodatku nie zawsze było równoznaczne z wykonywaniem przez pracowników pracy przodkowej z art. 50d ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. orzekł jak w wyroku.